

Душан Михалек

Ерих Елиша Самлаић

(на основу сећања преживелих логораша Јасеновца, породице и пријатеља)

Име Ериха Елише Самлаића нећете наћи ни у једном музичком лексикону. Потпуно је заборављен.

А био је геније.

Рођен је 1913. у сремском селу Карловчићу. Његово јеврејско име Елиша преводи се као Јелисеј - Божји човек (Божје спасење).

У Земунској гимназији био је осам година узастопце најбољи ученик у разреду и завршио гимназију као најбољи матурант генерације. Учио је и музику код Рикарда Шварца у школи *Станковић* (композиција, дириговање), свирао на виолини. Студирао је затим на Филозофском факултету у Београду. За четири године завршио је студије и књижевности и музике, и 1935. прешао у Загреб, да би спремао докторску дисертацију о Вјенцеславу Новаку, једном од најплоднијих хрватских приповедача (и музичара). У Загребу је био диригент јеврејског хора *Ахдут* и литерарни уредник месечника јеврејске културе *Оманут* (који и данас излази). Био је душа редакције. Паметница, писао је прекрасне текстове, као филозоф и естетичар, као и стихове под псеудонимом Хире (како се хебрејски, здесна налево, пише његово име Ерих). Композиције су му извођене на новооснованим радио-станицама у Загребу, Београду и Букурешту. Академско певачко друштво извело је његову композицију "Ели, Ели, лама азавтани" (Боже мој, Боже мој, зашто си ме оставио?! - чувени Давидов псалм - што су и последње речи Христа на крсту). Оженио се са виолинисткињом Љерком Блау.

И онда је избио рат. Одбрањени рукопис његове дисертације изгорео је у Народној библиотеци у Београду 6. априла 1941. године. Копија је, срећом, сачувана у Јерусалиму.

Елиша и Љерка су пред усташама побегли у Земун, код његових родитеља. Међутим - и тамо су стигле усташе. Елиша и Љерка покушали су да се пребаце до Јадрана, да би пребегли у Италију. Међутим, на сарајевској железничкој станици усташе су спазиле двоје младих са виолинама - и одмах схватиле да се ради о Јеврејима. Послали су их у Јасеновац. Тамо се нашао и цела породица - и из Земуна и из Загреба. Као и Елишин учитељ Рикард Шварц. Све су их поубијали.

И данас кружи легенда да су Елиши приредили специјалну оргију.

Направили су, наводно, ломачу, ставили га на њу, запалили, а онда му добацили виолину и рекли - Свирај сад, Чифуте!

А он је узео виолину и почео да свира - *Хатикву (Наду)*, данашњу израелску химну. И тако је са том мелодијом, изгорео у својој 30. години. Легенда говори, чак, да је његов брат Хуго скочио у пламен ломаче, да умру заједно.